

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Stăinătate: 40 lei pe an, 20	6 luni

Apare de două ori pe săptămână
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 1698

S U M A R

Desființează greva contractul de locațiune a lucrărilor,
de d-l G. G. Angelescu;

JURISPRUDENȚA:

Inalta Curte de casație, secția I: Soc. Creditului Urban cu R. N. Rolea;

Idem, secția III: Vasile Scutari cu Comunit. Elenă din Galați, cu o Notă;

Idem: Gr. Panu cu L. Staadeker;

Tribunalul jud. Fălciu: Const. Bondescu cu Avram Finkelstein.

Desființează Grevă contractul de locațiune a lucrărilor?

(Analiza critică a articolelor 1470—1490 C. c. r.)

(Urmarea a 2-a) (*)

Din expunerea amănunțită a câtor-va din articolele mai de seamă ale capitolului al V-lea, titlul VII, cartea III din Codul civil Român, expunere ce vom complecta încă și de data asta, se va putea convinge ori-cine cât de învechită este rubrica aceasta a Codului față de mișcarea de progres săvârșită de societatea română și cât de urită figură fac articolele 1470—1490, printre cele-lalte articole ale Codului, evident în mod superior alcătuite.

Materia ce se referă la aceste articole este foarte vastă și ne va fi peste putință să analizăm în mod complet toate cestiunile referitoare, mai ales că făcând ast-fel ne-am depărta prea mult de subiectul ce formează fondul studiului de față și care este: «desființează greva contractul de locațiune a lucrărilor?»

Suntem siliți însă să mai analizăm câte-va articole din Cod, înainte de a expune părerile ce s'au emis precum și părerea noastră relativ la cestiunea ce în deosebi ne interesează. Vom lăsa în urmă pe cititori să traga ei înșiși concluzia ce li s'ar părea mai logică întru rezolvarea acelei cestiuni.

Noi credem că acesta este cel mai judicios

mijloc de a face critica unui text de lege sau analiza unei cestiuni, de ori-ce natură ar fi ea.

Reluăm dar firul expunerii noastre de acolo de unde-l lăsasem în numărul 52 din 13 August a. c.; și rugăm din nou pe cititori să ne ierte că nu intrăm mai repede în dezvoltarea cestiunii esențiale, și care formează obiectul studiului de față.

Am face-o bucură, dar nu ne lasă inima să trecem în mod ușuratec peste articolele ce ne-am propus să analizăm, mai ales pentru că nu știm ca un autor român să fi tratat în mod amănunțit cestiunile ce vom atinge în treacăt de data aceasta. Nică în Enciclopedia juridică a d-lui Ciorapciu, un vrăgiu recent publicat, nu am găsit nimic care să se refere la articolele 1473—1477 din C. c. r., pe cari ne propunem să le examinăm.

Nu voim a micșora, prin cele zise, întru nimic meritul d-lui Ciorapciu, a cărui lucrare e prea vastă spre a putea fi completă, ținem numai să dovedim că avem dreptul să ne mirăm de faptul că nimeni până azi, la noi în țară, nu a găsit cu cale să se ocupe de această rubrică a codului (1).

IV. Articolul 1473 prevede că «dispozițiunile din cap. Despre deposit și sechestru relative la stăpânii de oteluri se vor aplica și la cărăușii și căpitani de corăbii întru cât privește paza și conservațiunea lucrurilor încredințate lor». (civ. 1623, 1730 § 6; c. com. 413 urm., 571 urm., 592 urm.; civ. fr. 1782).

(1) Ne având timpul material necesar, ne-a fost peste putință de data aceasta să cercetăm Buletinele Curții noastre de casație spre a vedea în ce mod rezolvă Inalta Curte diferitele cestiuni ce noi analizăm. O vom face înainte de a publica în broșură articolele noastre din *Curierul judiciar*. În consecință rugăm pe cititorii cari au cunoștință de diferitele hotărâri fie ale Tribunalelor, fie ale Curților de apel, fie mai ales ale Inaltei Curți de casație, date în spețele ce ne preocupă, să fie atât de bine-voitori și să ne atragă atenția asupra-le. Le mulțumim dinainte și suntem siguri că ținând seamă de munca ce avem a depune, vor avea bună voință a ne ușura în parte sarcina noastră.

(*) Vezi *Curierul Judiciar*, No 52 din 13 August 1906.

E de remarcat că la noi acest articol și cele următoare până la art. 1477, nu fac parte ca la francezii dintr'o secțiune anumită, ci sunt incorporate cu cele-l'alte articole, în capit. V, din titlul VII, al cărții a III-a din C. civil.

Toate aceste articole se referă la contractele de antrepriză.

În adevăr, contractul de antrepriză «se adaptează la lucrările cele mai variate începând cu lucrări materiale, cum ar fi confecțiunea unui obiect sau executarea de construcții, terasamente etc., și sfârșind cu transportul persoanelor și al mărfurilor ori cu spectacolele și sărbătorile publice» (2).

Aceste contracte se deosebesc de contractul de locațiune a lucrărilor prin aceea că plata lucrătorului este fixată după importanța lucrării în loc să fie proporțională cu timpul de lucru.

Această deosebire e suficientă pentru a face din antreprisă un contract special. «Deci în mod greșit, legislațiunile moderne, urmând clasificările defectuoase ale dreptului roman, înglobează acest fel de contracte în contractele de locațiune în genere» (3).

Așa dar rămâne stabilit că articolele 1473 și următoarele se ocupă de contractele de antrepriză (4).

Articolul 1473 este aplicabil la toți cei cari fie întâmplător, fie ca profesioniști se însărcinează să transporte dintr'un loc într'altul obiecte aparținând la terțe persoane; puțin importă felul transportului: pe uscat, pe apă, sau prin aer (5). (De acest din urmă fel de transport nu vorbește codul, de oare-ce baloanele dirigiabile și cele-l'alte aeroplane nu luaseră avântul ce-l au azi, codul civil francez și fatalmente și codul civil român nu pomenesc de cât de cărașii și căpitanii de corăbii).

Resultă dar din cele spuse, că trăsurile sau căruțele de piață sunt trăsuri publice, ai căror antreprenori și vizitii sunt supuși întru cât privește bagajele și efectele călătorilor, la aceeași responsabilitate ca și antreprenorii de trăsuri publice propriu zise, sau ca administrația căilor ferate în privința transportului mărfurilor (6).

(2) *Planiol Droit civil*, t II, No. 1901, page 593 de la deuxième édition.

(3) *Planiol*, ouv. cité No. 1898

(4) Pentru tot ce e privitor la antrepriză, a se consulta *Planiol*, *Traité Élémentaire de Droit civil*, t II, p 592—604. D-l *Planiol* este unul din autorii cari au tratat în mod magistral mai tot ce se referă la acest fel de contracte

(5) *Aubry et Rau*, t. 4, p 519 et 520, § 373; *Guillouard*, t. 2, n. 736 et 737; *Colmet de Santerre*, t. 7, n. 233 bis I; *Baudry-Lacantinerie*, t. 3, n 722; *Laurent* t 25, n. 518.

(6) *Cass. fr. I-er*, Mai 1855 (S. 55. 1. 433, P. 55. 2. 596, D. P. 55. 1. 158, D. *Rép.*, v^o *Responsab.*, n. 554—4°).—

Prin urmare, vizitiul său antreprenorul unei trăsuri de piață răspunde de pierderea bagajilor dacă nu probează că a fost victima unui cas fortuit sau a unei forțe majore și fără ca să fie obligat călătorul să aducă vre-o probă că vizitiul a fost în culpă (7).

Câte-o-dată e foarte greu să poți face o distincție desăvirșită între locațiunea cărașilor ori a căpitanilor de corăbii și între locațiunea lucrărilor.

Și cu toate astea, această distincțiune din cauza articolului 1475, prezintă o mare importanță, spre a se ști cui incumbă sarcina probelor în cazul când obiectele de transportat dispar sau suferă stricăciuni.

S'a judecat în speță că: un lopătar care se însărcinează numai cu conducerea unei luntre în anumit loc, nu este de cât un simplu lucrător și ca atare el nu este răspunzător de pierderea sau de stricăciunile ce ar suferi lucrurile încredințate lui, de cât atunci când s'ar dovedi vina sa (8).

O cestiune iarăși delicată, este de a determina natura exactă a contractului de remorcare; opiniunea ce predomină pare a fi că acest contract nu constituie un contract de transport (9), ci un contract de locațiune a serviciilor (contrat de louage d'industrie), de oare-ce antreprenorul se mărginește a furniza tracțiunea (10).

S'a conchis deci că în caz de avarii, suferite de unul din vapoarele remorcate, (în cursul execuțiunii contractului), responsabilitatea antreprenorului contractului de remorcagiu nu este în joc, de cât conform art. 998 și urm. C. civ. rom. (civ. fr. 1382 et. ss.) dacă a comis vre-o gre-

Rouen 27 Févr. 1856. (S. 57. 2. 118, P. 57. 816, D. P. 59. 5. 334). *Sic*, *Laurent* t. 25, n. 525.

(7) Aceleași *Arrêts*-uri.

(8) Orléans 2 Dec. 1857. (S. 58. 2. 591, P. 58. 1067). *Sic* *Guillouard*, t 2, n. 737.

(9) Orléans, 2 Juin 1857 (S. 58. 2. 591, P. 58, 1067) — Paris 16 Avril 1886 (S. 88. 2. 235, P. 88. 1. 1235, D. P. 87. 2. 54); 26 Nov. 1892 (S. 93. 2. 91, P. 93. 2. 91, D. P. 93. 2. 143).—Poitiers, 24 Déc. 1888 (S. 89. 2. 161, P. 89. 1. 867 et la note de M. Le Courtois) — *Sic* *Guillouard*, loc. cit.—*Contrà*, Trib. Seine 3 Juill. 1872 et Paris 21 Févr. 1873, sous Cass., 25 Févr. 1874 (S. 74. 1. 278, P. 74. 687, D. P. 76. 1. 33).—Pau 12 Mars 1878 (S. 79. 2. 267, P. 79. 1038, D. P. 80. 1. 401, sous Cass. 27 Janv. 1880) — Trib. supér. Papeete, 29 Déc 1887, sous Cass., 25 Mai 1891 (S. 93. 1. 411, P. 93. 1. 411, D. P. 92. 1. 300).

(10) Paris, 16 Avr. 1886, citat; 26 Nov 1892 citat deja.

În privința contractului de navlu prevăzut de art. 557, e com, contract care în codul comercial este pus sub titlul contractului de închiriere, de și la acest contract, ideea de transport e dominantă, vezi Giorapciu, *Enciclopedia Juridică*, vol. II. p. 580. În privința vaselor plutitoare și a tuturor cestiunilor referitoare, vezi Giorapeiu, idem vol. IV, p. 1092.

sală; și nu i se poate deci aplica art. 1473, după care: cărașul este răspunzător de orice pierdere sau stricăciune a obiectelor ce i au fost încredințate, afară numai când dovedește că lucrurile s'au pierdut ori s'au stricat printr'o întâmplare de neprevăzut, sau din cauză de forță majoră.

După cum am văzut, din citirea art. 1473 rezultă în mod expres că și cărașii și căpitani de corăbii și mai ales companiile de navigațiune sunt supuși întru cât privește paza și buna păstrare a obiectelor încredințate lor, acelorași obligațiuni ca și otelierii ori hangii. Prin urmare, ei sunt răspunzători de furtul comis, în prejudiciul unui călător, de unul din oamenii lor de serviciu, de unul din mateloții de pildă⁽¹¹⁾.

Această responsabilitate,—decurgând din faptul că e vorba de un deposit necesar,—este absolută și independentă din punctul de a se ști dacă furtul a fost comis sau nu în timpul când unul din oamenii de serviciu era în exercițiul funcțiunei sale⁽¹²⁾, sau din cauza imprudenței victimei furtului⁽¹³⁾.

Articolul 1473, am văzut că asimilează, în privința responsabilității, pe căraș cu hangul. Nu trebuie însă, să conchidem că în toate privințele cărașul va trebui să fie pus pe picior de egalitate cu otelierul sau cu hangul.

Așa fiind, proba contractului de transport rămâne supusă regulilor de drept comun; prin urmare de și după art. 1198, alin. II, se poate tot-d'a-una recurge la proba cu martori pentru a se dovedi ce obiecte au fost depuse în hoteluri ori hanuri de către călători, totuși acest mod de probațiune nu este îngăduit față de cărași de cât dacă obiectul în cauză are o valoare mai mică de 150 lei, sau dacă ne aflăm în materie comercială, adică dacă transportul mărfurilor formează obiectul comerțului cărașului⁽¹⁴⁾.

Când însă faptul depunerii obiectelor este con-

statat, valoarea acestor obiecte remise cărașilor se poate stabili prin orice mijloc de probațiune⁽¹⁵⁾.

Mai trebuie să observăm, înainte de a termina cu analiza art. 1473, «că dispozițiunile legii patentelor cari supun la osebită patentă, nu sunt aplicabile și antreprenorilor de transporturi dintre două localități. Antreprenorul neexercitând de cât o singură industrie, el nu poate să fie supus de cât la o taxă de patentă»⁽¹⁶⁾.

V. In art. 1475 C. c. r. ni se spune, în privința responsabilității cărașilor și a căpitanelor de corăbii că:

«Sunt răspunzători de pierderea și stricăciunea lucrurilor încredințate lor, când ei nu probează că s'au pierdut ori s'au stricat din cauză de forță majoră sau cazuri fortuite».

Dispozițiunile acestui articol, inspirate după acele ale art. 1156 și reproduse în substanță în art. 425 din codicele de comerț (vezi și art. 103 C. com. francez și art. 400 din condica comercială italiană) prezintă o importanță considerabilă de oare-ce impunând cărașului sarcina probei, rezultatul este că el răspunde de consecințele pierderilor ori stricăciunilor, întâmplare în timpul transportului, unuia din obiectele încredințate lui, ori de câte ori aceste pierderi sau stricăciuni nu pot fi atribuite unei cauze strict determinată.

Mai mult încă: pentru a se libera de răspunderea ce-i incumbă, cărașului nu-i folosește la nimic dacă probează că a dat lucrurilor, ce i-au fost încredințate, toate îngrijirile ce se pot pretinde de la un bun tată de familie.

Singurul mod de justificare pentru el consistă în a demonstra că accidentul—de orice natură—de care au suferit obiectele în cauză, sau a fost pricinuit în mod fortuit, sau a fost determinat de o forță majoră, sau că a fost consecința unui viciu inerent obiectelor, sau în sfârșit a provenit din culpa expeditorului cum aceasta se poate întâmpla de ex.: în cas de împachetare defectuoasă a lucrurilor ce trebuiau transportate⁽¹⁷⁾.

Și conform dreptului comun, cărașul nu in-

⁽¹⁵⁾ Duvergier, t. 2, n. 322; Duranton t. 17, n. 243; Guillouard t. 2, n. 754; Aubry et Rau, t. 4, p. 523, § 373; Laurent t. 25, n. 533; Colmet de Santerre, t. 7, n. 235 bis.

⁽¹⁶⁾ C. Cass. No. 344/82, s. I—B. G. p. 1078; Vezi și Ciocarciu, *Enciclopedia Juridică*, partea I, vol. I, fascicula I, pag. 50 sub cuvântul «Antrepriză».

⁽¹⁷⁾ Aubry et Rau, t. 4, p. 521, § 373; Troplong, t. 2, n. 910; Massé et Vergé sur Zachariae t. 4, p. 407, § 709, note 13; Guillouard, t. 2, n. 742 et s. Vezi în privința cazurilor de forță majoră, Fuzier-Herman et A. Darras art. 1148 n. 1, et s.; art. 1302 n. 12 et s.; art. 1382—1383 n. 265 et 266; art. 1722 n. 39 et s.; vezi și code de commerce annoté, art. 103; Guillouard, t. 2, n. 747 et s.

⁽¹¹⁾ Cass. 5 Févr. 1894 (S. 95. 1. 417, P. 95. 1. 417 et la note de M. Albert Wahl, D. P. 94. 1. 416).

Vezi și Aubry et Rau, t. 4, p. 522, § 373.

⁽¹²⁾ Cas. 5 Févr. 1894, citat mai sus — Saigon 13 Mai 1893 sous Cass. 5 Févr. 1894.

⁽¹³⁾ Aubry et Rau t. 4, p. 630, § 406; P. Pont, *Petits contrats* t. 1, n. 541; Guillouard, *Dépôt et Séquestre*, n. 152; Tailliar, v^o *Dépôt, nécessaire* n. 9, Merlin, *Rép.*; v^o *Hôtellerie*.—Wahl *loc. cit.*; Massé et Vergé sur Zachariae, t. 5, p. 14, § 79, note 7; Delangle, *concl. sous Cass.* 11 Mai 1846 (S. 46. 1. 364, P. 46. 2. 56).

⁽¹⁴⁾ Aubry et Rau t. 4, p. 520, § 373; Duranton, t. 13, n. 514, t. 17, n. 242; Duvergier, t. 2, n. 321; Marcadé sur les art. 1782 à 1786 n. 1; Guillouard, t. 2, n. 739; Colmet de Santerre, t. 7, n. 237 bis I et II; Laurent, t. 25, n. 520 et 521; Baudry-Lacantinerie t. 3, n. 722.

cetează de a fi răspunzător de pierderea obiectelor, chiar în mod fortuit întâmplată, de cât numai dacă nu a existat din parte-i nici negligență, nici imprudență, nici nebagare de seamă, adică numai atunci când poate să justifice că a fost în imposibilitate de a preveni, de a prevedea și de a evita efectele evenimentului care a cauzat pierderea obiectelor (18).

Adese-orî părțile, când e vorba de contracte de transport, inserează în contract o clausă de negarantare (stipulation de non garantie); această clausă nu poate avea ca efect să sustragă pe cel în favorul căruia se stipulează, de la răspunderea greșelilor sale personale, mai ales când e vorba de transportul persoanelor (19).

O consecință însă foarte importantă a acestei stipulațiuni, și asupra căreia toți autorii sunt de acord, mai ales în urma schimbării jurisprudenței, de mai înainte, printr'un arrêt din 4 Fevr. 1874. (Vezi S. 74. 1. 273, D. P. 74. 1. 305) consistă în aceea că această stipulațiune intervertește sarcina probării așa cum e rânduită prin articolul 1475 (20).

Cărăușul prin urmare nu mai este răspunzător de pierderea obiectelor de cât în cazul când vina

(18) Metz 18 Janv. 1815 (S et P. chr., D. A. 2. 773).

(19) Aix, 6 Août 1823 (S. et P. chr.)—*Sic*, Aubry et Rau t. 4, p. 521, § 373, note 10; Sourdat, *Responsabilité*, t. 1, n. 622; Sainctelette, *Resp. et garantie* p. 15 et 18; Thaller *Annales dr. commerc.*, t. 1, p. 188 et 255; Guillouard, t. 2, n. 761.—*Contrà*: Labbé note sous Cass 15 Mars 1876 (S. 71. 1. 337, P. 76 833) *Annales dr. commerc.* t. 1, p. 187 et 250; de Courcy, *Quest. de dr. marit.*, 2 e série, p. 75, 4-e sér., p. 435; Lyon-Caen, notes sous cass., 21 Juill. 1885 et 1-er Mars 1887 (S. 87. 1. 121, P. 87. 1. 281), sous Cass. 12 Juin 1894 (S. 95. 1. 161, P. 95. 1. 161); Lyon-Caen et Renault, *Traité de dr. commerc.*, t. 5, n. 747.— Pentru alte detalii, vezi Fuzier-Herman code civil annoté art. 1784 n. 6. et ss.

(20) Vezi Code civil, petite collection Dalloz, sub. art. 1784, No. 4 unde se spune că această clausă de non garantie într'un contract de transport de și este valabilă, are însă ca efect numai să descarce pe antreprenorul transportului de presupunțiunea de culpă. edictată în contră-i de art. 103 cod. com. fr. și să impună destinatarului sarcina de-a proba vina aceluia ce a transportat lucrurile. *Civ. c.* (arrêt de la chambre civile de la Cour de Cassation, qui casse) 22 Févr. 1888, D. P. 90. 1. 223 și nota d-lui Sarrut.—*Civ. c.* 29 Avr. 1891, D. P. 92. 1. 302; *civ. c.* 13 Avr. 1892 D. P. 92. 1. 175.—*Civ. c.* 11 et 25 Juill. 1892, D. P. 92. 1. 456 et 483.—*Civ. r.* (arrêt de la chambre civile de la Cour de Cassation qui rejette) 12 Juill. 1893, D. P. 95. 1. 145.—*Civ. c.* 19 Déc. 1893, D. P. 94. 1. 274.—*Civ. c.* 29 Janv. 1896, D. P. 96. 1. 216.—*Civ. c.* 11 Jauv. 1897, D. P. 97. 1. 286.—*Civ. c.* 13 Janv. 1897, D. P. 98. 1. 116.—*Req.* (arrêt de la Chambre des Requêtes de la Cour de Cassation) 9 Nov. 1898, D. P. 99. 1. 243.

vădită din partea lui său a subalternilor săi, este probată de cocontractantul său (21).

Cei ce se însărcinează cu transportul obiectelor, fără să ceară, relativ la prețul lor, o declarație de la stăpânul acelor obiecte, sunt ținuti în cas de pierdere să plătească în întregime valoarea lucrurilor ce le-au fost încredințate când această valoare e pe deplin justificată de proprietarul lor (22).

Proba valorii obiectelor poate să fie făcută și prin jurămintul în litem (23).

O cestiune care a dat loc la multe dificultăți și care divisează încă Doctrina și Jurisprudența, este aceea de a se ști dacă în cas de pierdere a bagajelor încredințate căraușilor, aceștia răspund numai de efectele conținute și de prețul lor, sau sunt răspunzători și de orî-ce alte valori ex: titluri la purtător, *titluri de creanță*, bilete de lotărie etc., cari se află închise în bagage.

Intr'un prim sistem se admite că ei răspund și de aceste din urmă valori, chiar dacă călătorii nu au făcut vre-o declarație de existența lor, bine înțeles cu condițiunea ca proprietarii să dovedească prin orî-ce mijloace — a căror apreciere, de alt-fel, aparține în mod suveran judecătorilor fondului—că valorile în cestiune erau realmente închise în cuferele pierdute sau distruse (24).

După un al doilea sistem, din contră se hotărăște că cei însărcinați cu transportul obiectelor, nu răspund de cât de sumele de bani și alte obiecte prețioase (scule), conținute în cuferele călătorilor, chiar dacă aceștia nu au făcut nici-o declarație în această privință și chiar dacă dinșii nici nu achitaseră taxele specialmente impuse și stabilite de tarifele în vigoare cu privire la transportul sumelor de bani (25).

În sfârșit, un al treilea sistem intermediar, dispune, că: în principiu căraușii răspund de banii

(21) Sainctelette, p. 50; Duverdy, *Contr. de transport* n. 30 et s.; Sarrut, *Législ. et Jurisp. sur les transp. de marchandises par chemin de fer* n. 216 et s.; Guillouard, t. 2, n. 761; *Contrà*: Sourdat, t. 2 n. 995.

(22) Troplong, t. 2 n. 925, 950 et s.; Duvergier, t. 2, n. 329; Merlin *Rép.*, v° *Voiturier*, § 5; Aubry et Rau t. 4, p. 522, § 373; Laurent t. 25, n. 528.

(23) Paris 7 Juill. 1832; Aubry et Rau t. 4, p. 523, § 373; Baudry-Lacantinerie t. 3, n. 725.

(24) Cass., 16 Avr. 1828 (S et P. chr., D. P. 28. 1. 212, D. *Rép.* v° *cit.*, n. 429).—Paris 17 Déc. 1858 (S. 59. 2. 244, P. 59. 152, D. P. 59. 2. 105).—*Sic*, Troplong, t. 2 n. 950.

(25) Bruxelles, 28 Avr. 1810 (S et P. chr., D. A. 2. 791, D. *Rép.*, v° *Commissionnaire*, n. 427—1°); Douai, 17 Mars 1847 (S. 47. 2. 207, P. 49. 1. 362, D. P. 47. 2. 98).—*Sic* Toullier, t. 11, n. 255; Duvergier, t. 2, n. 329. Vezi și Baudry-Lacantinerie t. 3, n. 725.

și de obiectele prețioase aflate în cufere, fără ca să fie pentru asta obligat călătorul să facă vre-o declarație specială; dar că răspunderea căraușilor nu este în joc de cât în măsura valorii banilor și a sculelor ce în mod obișnuit se pun de călători în cufere ⁽²⁶⁾.

O altă cestiune foarte delicată și care s'a discutat cu multă aprindere în ultimul timp, este aceea de a se ști dacă se poate întinde aplicarea dispozițiilor art. 1475 (fr. 1784) în caz de transportare a persoanelor, adică, dacă în caz de accident întâmplat în timpul cât durează contractul de transport al persoanelor, căraușul este de drept considerat în culpă, când nu probează că accidentul este cauzat de o forță majoră sau că este datorit unui caz fortuit, sau încă că a provenit din vina persoanelor, chiar, victime ale accidentului.

Un arrêt recent, a stabilit că art. 1784 (civ. rom. 1745) e relativ numai la transportul obiectelor nu și la acela al persoanelor.

Acest arrêt, decide, în consecință, că regulile responsabilității civile, întru cât privește transportul persoanelor, sunt fixate de art. 1382 (civ. r. 998 și urm.) și următoarele, cari impun reclamantului să probeze existența unei culpe din partea pârītului, în speță a căraușului ⁽²⁷⁾.

Am terminat cu analiza articolelor referitoare

la transporturi, articole cari la francezi fac parte dintr'o secțiune anumită intitulată «*Des voituriers par terre et par eau*» și cari la noi sunt înglobate în cele-lalte articole ale capitolului al V-lea, (titlul VII din cartea III) intitulat «*Despre locațiunea lucrărilor*».

Zicem că am terminat de oare-ce art. 1476 și 1477 nu prezintă nici-o dificultate.

În adevăr art. 1476 dispune «*Intreprinzătorii de transporturi publice pe uscat și pe apă trebuie să țină un registru, de banii, de efectele și pachetele cu cari se însărcinează*».

Și art. 1477 completează dispozițiunile articolului precedent când hotărăște că: «*Intreprinzătorii de transporturi și de trăsuri publice, cum și patronii bastimentelor mai sunt supuși și la regulamentele particulare cari au putere de lege între dênșii și cei-l'alți cetățeni*».

În această privință se poate consulta la Francezi legea din 15 Iulie 1845 și diferitele decrete ulterioare, iar la noi pentru căile ferate în deosebi se va avea în vedere legea din 19 Martie 1883; legea modificativă din 6 Februarie 1891; legea din 15 Aprilie 1895 și mai ales Regulamentul din 4 Septembrie 1898 (art. 3—46).

George G. Angelescu

Buzău, 4 Sept. 1906.

de la facultatea de drept din Paris

JURISPRUDENȚĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența de la 11 Septembrie 1906

Președenția D-lui I. D U C A, Consilier

Societatea Creditului funciar urban cu R. N. Roleu

Legea Creditului funciar. — Contract de închiriere făcut de proprietarul imobilului, după ipotecarea acelui imobil la Credit și chiar înainte de punerea creditului în posesie pentru neplata ratelor. — Dacă asemenea contract poate fi opozabil creditului, în cazul când el n'a concurat la facerea lui și nici nu l'a aprobat. — (Art. 57 din legea creditului funciar).

Conform art. 57 din legea creditului funciar, contractele de închiriere făcute de proprietarul imobilului, după ipotecarea acestui imobil la credit, și chiar mai înainte de punerea creditului în posesie, pentru neplata de rate, spre a fi opozabile creditului, trebuie ca să concureze și dânsul la facerea lor, sau să fie aprobate de el.

Decisiunea 347/906. — Casată, în urma recursului făcut de Societ. creditului funciar urban,

2. 557. — Paris, 21 Févr. 1894, D. P. 94 2. 214. — Paris, 4 Avr. 1894, D. P. 94 2. 288 — Paris, 23 et 27 Juill 1894, D. P. 95. 2. 63. — Paris 31 Janv. 1895, D. P. 95. 2. 496. — Rouen, 3 Déc. 1898, D. P. 99. 2. 316.

⁽²⁶⁾ Guillaouard, t 2, n. 760. — Aubry et Rau t. 4, p. 523, § 373.

⁽²⁷⁾ Paris 31 Janv 1895 (S 96 2 225, P. 96. 2. 225 et la note Chavegrin) V. dans le même sens Aix 6 Mai 1872 (Lamé-Fleury, Bull. annoté des chemins de fer, 73. 79). — Douai, 3 Mars 1891 (Lamé-Fleury 90. 79) Paris, 26 Déc. 1894 (J. Le Droit 20 Janv. 1895; 10 Mai 1895 (J. Le Droit 3 Oct). — Trib. Bordeaux, 11 Déc 1885 (Lamé-Fleury, 88. 5°). — Trib. Lille, 22 Oct. 1891 (Lamé-Fleury, 91. 194). — Trib. comm Seine (motifs) 29 Mai 1895 (J. Le Droit, 27 Juin). — Zens, De la responsabilité du voiturier, p 161; Dissertation non signée (Lamé-Fleury, 1885, p. 231); Sarrut, Rev. crit., 1885 p. 138; Bédarride, Transp. par chem. de fer, t. 2, n 439 et s —

Contrà: Bruxelles 20 Nov. 1887 (Pasier. B, 82. 2. 136). — Contrà Trib. comm. Seine 7 Mai 1888 (Ann. dr. com., t. 2, 2-ème part., p 121); 19 Avr. 1891 (J. Le Droit, 11 Mai 1891); 8 Août 1891 (J. Le Droit. 13 Sept. 1891); 21 Juin 1893 (J. Le Droit, 19 Juill. 1893); 8 Mars 1894 (J. Le Droit, 7 Avril 1894); Alger 5 Nov. 1895 (J. Le Droit 21 Févr. 1896); Lyon-Caen et Renault Tr. de dr. comm. t. 3, n. 709; Lyon-Caen, Rev. crit., 1886, p 358 et ss; Baudry-Lacantinerie, t. 3, n 725. — Voir aussi Code civil, petite collection Dalloz sous art. 1784. No. 1 où il est dit qu'en cas d'accident survenu à un voyageur au cours d'un transport par chemin de fer, il incombe à ce voyageur, demandeur en dommages-intérêts de prouver la faute de la compagnie.

Req. 1-er Mai 1899, D. P. 99. 1. 558. — V. aussi Paris, 13 Avr. 1892 D. P. 93. 2 125. — Paris 27 Juill 1892, D. P. 92.

sentința tribunalului Ilfov, s. IV, cu No. 20/906, dată în proces cu R. N. Rolea.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat Panaitelescu în desvoltarea motivelor de casare ;

Pe intimatul R. N. Rolea în combateri ;

Deliberând,

Asupra motivului de casare invocat :

«Violarea art. 57 din legea specială a creditelor funciare, în care se arată că numai contractele de închiriere făcute de proprietar înainte de contractul de împrumutare cu creditul, vor fi valabile și opozabile societății, și că toate celelalte contracte de închiriere făcute după contractul de împrumutare, nu sunt opozabile societății, indiferent dacă ele vor fi fost făcute înainte sau după luarea imobilului în posesie, afară numai dacă acele contracte vor fi acceptate și de dânsa.

a) «Tribunalul printr'o vedere greșită a textului art. 57, hotărăște că contractul fiind anterior posesiei creditului, îi este opozabil de și legea prevede că pentru a' fi opozabil trebuie să fie anterior nu posesiei, ci contractului de împrumutare.

b) Tribunalul și judecătoria hotărăște că posesia Creditului, nefiind notificată chiriașului, nu-i este opozabilă, orî prin art. 57 legea creditelor, se prevede contrariul adică că contractele de închiriere nu vor fi opozabile societății dacă nu intrunesc condițiunile prevăzute de citatul text, cari în speță ne fiind îndeplinite și prin urmare contractul neopozabil societății, trebuia admisă acțiunea noastră».

Având în vedere că se constată din sentința atacată că Societatea creditului funciar urban din București, recurenta de azi, a chemat în judecată pe intimatul R. N. Rolea cerând evacuarea imobilului din str. Clopotariu-Noi No. 76, pe motiv că contractul făcut eu proprietara Paicu Lucreția, în baza căruia numitul ocupă acest imobil ca chiriaș, nu este aprobat de credit conform art. 57 ultim alin. din legea specială a creditelor funciare ;

Considerând că din dispozițiunile art. 57 ultim al. din legea specială a creditelor funciare, rezultă că un contract de închiriere făcut de proprietarul unui imobil, după ipotecarea aceluși imobil la Credit, și chiar mai înainte de punerea acestuia în posesie pentru neplata de rate, spre a fi opozabil Creditului trebuie să concure și dânsul la facerea lui, sau să fie aprobat de dânsul ;

Considerând că această dispozițiune a fost edictată de legiuitor în scopul de a evita fraudele ce s'ar putea face în paguba creditului ;

Considerând că ast-fel fiind și întru cât în specie se constată din sentința atacată că contractul în baza căruia intimatul deține imobilul ca chiriaș, a fost făcut cu proprietara, după ipotecarea lui la Credit, de și înaintea punerii acestuia în posesiune, și Creditul a refuzat aprobarea contractului de oare-ce suma cu care s'a închiriat este mai mică de cât anuitatea; rău și nu-

mai prin violarea sus citatului text de lege, tribunalul a respins ca neîntemeiată acțiunea creditului ;

Că, dar, mijlocul de casare invocat găsindu-se întemeiat, recursul este fondat ;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența de la 13 Septembrie 1906

Președenția D-lui C. C. ȘTEFANESCU, Președinte

Vasile Scutari cu Comunitatea Elenă din Galați

Prescrierea instanței comerciale. — Aplicarea prescripției de 30 ani prevăzută de art. 1891 din codul civil, în lipsa vre-unui text derogatoriu. — Art. 947 C. com. neaplicabil.

O instanță comercială, începută și lăsată în părăsire, se prescrie prin 30 de ani, conform art. 1891 cod civil, întru cât în legea comercială nu există nici un text de lege care să deroge de la această regulă de drept comun.

Decisiunea 160/906. — Casată, în urma recursului făcut de Vasile Scutari, decisiunea Curții de apel din Galați, s. II cu No. 38/904 (*), dată în proces cu Comunitatea Elenă din Galați.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat Paul Negulescu, în desvoltarea motivelor de casare ; în lipsa intimatului ;

Deliberând,

Asupra motivului al III-lea de casare :

«Greșită aplicare a art. 947 Cod comerc. și violarea art. 1891 C. civ.

«Admițând că ambele fapte pentru care am cerut plata ar fi comerciale, totuși nu este loc a se aplica dispozițiunile art. 947 C. com., de oare-ce în specie nu este vorba de intentare de acțiune, singurul caz pe care-l prevede sus citatul articol din codul comercial, ci de o acțiune începută și delăsată, caz neprevăzut de codul comercial și care nu se poate regula de cât după dreptul comun, dreptul civil, al cărui articol 1891 reglementează asemenea caz.

«Procedând ast-fel Curtea nu numai că a aplicat greșit art. 947 din cod. com., dar a violat și art. 1891 cod. civ., statuând în contra dispozițiunilor lui că în caz de o acțiune începută și delăsată nu se aplică de cât prescripțiunea de 30 ani».

Având în vedere deciziunea Curții de apel din Galați s. II-a, No. 38/904, ce este supusă recursului ;

Având în vedere că prin această deciziune Curtea de apel a considerat ca comercială acțiunea intentată de Vasile Scutari contra Comunității elenă din Galați, și, făcând aplicația art. 947 din Codicele de comerț, a declarat prescrisă, prin scurgerea timpului de zece ani, instanța ce fusese lăsată în părăsire ;

Având în vedere că Curtea constată în fapt, că recurentul a lăsat în părăsire instanța de la 1887 până

(*) Vezi această decisiune publicată în *Curierul judiciar* No. 12 din 13 Febr. 1906.

la 1899, adică mai bine de 10 ani fără nici un act întreruptiv ;

Că, aceasta fiind starea de fapt a procesului, cesțiunea dedusă în cercetarea acestei Curți consistă întru a se ști prin ce termen se prescrie instanța comercială lăsată în părăsire, în lipsa unei cereri de perimare ;

Considerând că prin art. 946 C. com. legiuitorul dispune că întreruperea prescripțiunii în materie comercială se regulează după dispozițiunile Codului civil ;

Considerând că prin art. 1891 C. civ. legiuitorul arată prin ce trecere de timp se prescriu instanțele lăsate în părăsire, și pentru a înlătura orî-ce îndoială, dispune într'un mod categoric că aceste instanțe se prescriu prin 30 de ani, fără deosebire dacă acțiunile ce formează obiectul lor, se prescriu printr'un termen mai scurt ;

Considerând că nu există nici un text de lege care să deroge la această regulă în privința instanțelor comerciale ;

Considerând că, în lipsă de un asemenea text derogatoriu cu privire la instanțele comerciale, prescripțiunea lor urmează a se efectua conform dreptului comun ;

Considerând că dacă aceste sunt principiile ce guvernă materia, rămâne învederat că numai printr'o greșită interpretare a legii, Curtea de apel a fixat termenul prescripțiunii instanței comerciale la 10 ani și, hotărând astfel, a violat sus menționatele texte de lege ;

Că ast-fel fiind și fără a mai fi nevoie de a se mai discuta cele-lalte motive invocate de recurent, cată a se admite ca întemeiat acest al treilea motiv.

Pentru aceste motive, admite ca întemeiat motivul III de casare și, casează, etc.

Notă. — Chestiunea de a ști care e termenul prescripției unei instanțe comerciale, lăsată în părăsire, în lipsa unei cereri de perimare, a fost controversată în jurisprudența noastră.

În sensul soluției de mai sus care a fost admisă și prin decizia No. 57 din 1905, a supremei Curți, s. III, decizie publicată în *Curierul Judiciar* No. 77 din 20 Noembrie 1905, s'a pronunțat, în majoritate, Trib. Iași, s. II prin decizia No. 151 din 1902, iar d-l președinte Cudalbu a fost de părere contrară. A se vedea această sentință publicată în *Curierul Judiciar*, No. 4, din 16 Ianuarie 1903, însoțită de o notă a d-lui Gr. V. Maniu, care aprobă părerea minorității.

Curtea din Galați, însă, în mod constant, s'a pronunțat că, instanța comercială lăsată în părăsire, în lipsa unei cereri de perimare, se prescrie prin 10 ani. A se vedea și decizia No. 32 din 1903 în *Curierul Judiciar* No. 35, din 9 Maiu 1904.

(N. R.)

Audiența de la 6 Septembrie 1906

Președenția D-lui C. C. ȘIFANEȘCU, Președinte

Gh. Panu cu L. Staadecker

Petițiune de opoziție în recurs. — Semnarea petiției de acel ce a făcut-o.—Condițiune de validitate. — Formalitate substanțială.—Neîndeplinirea ei.—Nulitatea opoziției.—(Art. 69 și 154 pr. civilă).

Enunțarea numelui unei firme comerciale în josul unei petițiuni, fără ca să existe semnătura unei persoane fizice ce reprezintă firma.—Nulitatea petițiunii.

Petițiunea de recurs, ca și cea de opoziție în recurs, trebuie să fie semnată de însăși persoana de la care emană. Această formalitate este substanțială, ca una ce constată și individualizează persoana ce a făcut petițiunea, cum și dacă acea persoană avea calitatea de a o face. Neîndeplinirea acestei formalități, deci, atrage nulitatea petițiunii.

Această formalitate se consideră ca neîndeplinită atunci când, de și în josul petițiunii de opoziție există o simplă enunțare a firmei comerciale în numele căreia se face opoziția, însă această enunțare nu este urmată de semnătura vre-unei persoane fizice în calitate de reprezentant legal sau de împuternicit al firmei.

Decisiunea 152/906. — Respins ca neadmisibil recursul făcut de Gh. Panu contra sentinței Tribunalului Ilfov, secția comercială cu No. 964/905, dată în proces cu L. Staadecker.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat Rădulescu din partea intimatului asupra incidentului de neadmisibilitatea opoziției ;

Pe d. avocat C. Angelescu din partea recurentului în combateri ; și

Pe d. procuror St. Stătescu în concluziuni fiind minori în cauză ;

Deliberând,

Asupra incidentului relativ la nulitatea opozițiunii, ridicat de intimat, pe motiv că opozițiunea ce este a se judeca e semnată «Gheorghe Panu», decedat, fără ca această enunțare de firmă să fie iscălită de veri o persoană fizică în calitate de reprezentant legal al firmei, sau de un împuternicit al său ;

Considerând că în ceea ce privește formele relative la modul cum are a se face recursul în casație urmează a se observa principiile relative la petițiuni, după cari principii arătate anume în art. 69 pr. civ., petițiunea trebuie să cuprindă între alte enunțări și aceea a numelui și pronumelui reclamantului ;

Că chiar din cuprinsul art. 154 pr. civ., rezultă că cererea de opoziție trebuie să fie semnată de parte sau de un împuternicit al său ;

Considerând că semnătura petițiunii de recurs de către însăși persoana ce l'a făcut, constituie o formalitate substanțială, căci prin ea se poate constata persoana care l'a făcut, și dacă dânsa avea calitatea de a l'face, astfel că neîndeplinirea acestei formalități atrage nulitatea petițiunii ;

Considerând că, în specie, pe petițiunea de opoziție nu există de cât simpla enunțiere a firmei «Gheorghe Panu», fără ca această enunțiere de firmă să fie urmată de semnătura vre-unei persoane fizice în calitate de reprezentant legal sau de împuternicit al firmei ;

Că, așa fiind, cererea de opoziție ce este a se judeca, neîntruind una din condițiunile de validitate prescrisă de sus menționatele texte de lege, acea a semnăturii persoanei ce reprezintă firma, incidentul ridicat de intimat urmează a fi admis și opozițiunea cată a fi respinsă ;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge opoziția, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI FĂLCIU

Audiența de la 6 Iunie 1906

Președenția D-lui I. M. GAVRILESCU, Președinte

Constantin Bondescu cu Avram Finchelstein

Sentiința No. 15

Opozițiune.—Acțiune cambială.—Dacă în contra hotărîrilor pronunțate de prima instanță și de instanța de apel, există dreptul de opozițiune. — Dacă pe calea opozițiunii se mai poate susține că acțiunea nu ar fi fost cambială.—(Art. 349 C. comerc.)

După art. 349 C. comercial, în acțiunea cambială, hotărîrile ce se pronunță fie de prima instanță fie de a doua instanță în apel, nu sunt susceptibile de opoziție, iar faptul că acțiunea în sine nu ar fi cambială, sub cuvânt că acea cambie nu a îndeplinit condițiunea legii, ne având formula «bun și aprobat», nu poate avea nici o influență asupra admiterii opoziției, aceasta fiind o cesiune de fond, tranșată de prima instanță asupra căreia nu se mai poate reveni pe calea indirectă a opozițiunii.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere opoziția făcută de Constantin Bondescu contra sentiinței No. 14/906, prin care în absență i s'a respins ca nesusținut apelul făcut contra cărței de judecată No. 743/906 a judeului ocolului Huși, dată asupra acțiunii ce i-a intentat Avram Finchelstein, pentru bani.

Având în vedere că avocatul intimatului Finchelstein, cere respingerea opoziției ca neadmisibilă ;

Având în vedere că din cuprinsul acțiunii introdusă de Finchelstein, cum și din hotărîrea apelată și sentiința atacată cu opoziție, ceia ce nu se contestă nici de părți, se dovedește că obiectul acțiunii este o sumă de bani datorită după niște cambii, prin urmare o acțiune cambială ;

Că, după articolul 349 din cod comercial, în acțiunile cambiale hotărîrile ce se dau de la prima instanță, fie în a doua instanță în apel, nu sunt susceptibile de opoziție, chiar dacă sunt pronunțate în absența unei părți ; că, întru cât în specie sentiința tribunalului sub No. 14/906 e dată asupra unei acțiunii cambiale, într'atâta nu poate fi atacată prin opoziție de și e dată în absența părții, care face opoziția, fiind un text de lege expres care esclude dreptul de opoziție. Că alegațiunea ce o face avocatul oponentului cum că de și s'a introdus acțiune cambială totuși, în sine, nu este ca atare, de oare ce, polițele nu îndeplinesc față de clientul său condițiunile cerute de lege, ne având «bun și aprobat» scris de mâna sa, nu poate să fie luată în samă,

căci ceia ce susține d-sa e cesiune de fond, dar până ce s'ar judeca și recunoaște această afacere, rămâne tot ca acțiune cambială ; ori, față de oponent, deja prin faptul că i s'a respins apelul și s'a menținut hotărîrea de la prima instanță, care a admis acțiunea cambială, este tranșată această cesiune și nu se mai poate reveni asupra ei, pe o cale indirectă a opoziției, contrar dispozițiunilor art. 349 cod comercial care nu permite a se face opoziție în atare materie ; așa dar față cu cele ce preced cată a se respinge opoziția.

Pentru aceste motive redactate de d-l președinte Gavrilesco, tribun., respinge ca inadmisibilă opoziția, etc.

(ss) I. M. Gavrilesco, P. Râșcanu.

p. Greffier (s) D. V. Donea.

O p i n i u n e

Dacă, în adevăr, potrivit dispozițiunilor art. 349 cod comercial, hotărîrile date asupra cambiilor atât de prima instanță cât și în apel, vor fi fără drept de opoziție, această dispoziție, preciză de text, trebuie subordonată existenței juridice a unui atare efect cambial. De câte ori, prin urmare, se va stabili că însușirile esențiale inerente ființei unei cambii nu sunt întrunite, un astfel de efect nu se va putea considera drept cambie, el va avea caracterul unei obligațiuni civile, a căreia realizare se va urmări pe cale civilă, iar nu pe calea acțiunii cambiale. Deci, căile de atacare a întăii sentiințe vor fi acele ale dreptului comun, iar nu acele prevăzute de codul comercial. În specie, din examinarea cambiilor ce se reclamă, se constată că ele nu sunt scrise de însuși debitorul C. Bondescu, ci numai subscrise, fără adaosul formulei «bun și aprobat», potrivit dispozițiunilor art. 275 cod comercial ;

Dispărând dar caracterul cambial, rămâne o obligațiune civilă. Că așa fiind, art. 349 cod comercial nu 'și mai are aplicațiunea. Sunt, pentru considerațiunile expuse, de părere că opozițiunea e admisibilă în principiu și în fond sunt pentru primirea apelului, reformarea cărței de judecată apelate și respingerea acțiunii cambiale exercitată de A. Finchelstein, rezervându-i dreptul de a sesiza instanțele civile.

(s) A. Mandrea.

BIBLIOGRAFII

Anunțăm pe cititori că a apărut ediția a II-a a Vol. I din TRATATUL DE DREPT CIVIL al d-lui profesor D. Alexandresco.

Prețul 18 lei. Se expediază la cerere de Curierul Judiciar contra valoare : mandat sau ramburs.

Legat în pânză lei 20, cu piele la cotor lei 21.

* * *

A apărut : Vol. I, ed. II, **Codicele de ședință al Judecătorului de pace**, adnotat și comentat, de d-l Corneliu Botez, președinte, s. II, Tribunalul Covurlui. De vânzare la ziarul Curierul Judiciar, București. Prețul lei 5.50.

* * *

A apărut la Tip. «Dacia» (Ilescu, Grosu & Co din Iași) : **Tendențele noi în Drept** (Studii de Drept civil și penai) de Vespasian Erbiceanu, judecător de Instrucție la Trib. Iași. Această lucrare foarte meritorie, de peste 500 pagini, este în curent cu doctrina și jurisprudența cea mai nouă.